

Авторски права и уважение – какво трябва да имаш предвид, когато използваш материали, създадени от други хора?

Основен въпрос

Как ползвайки постиженията на човечеството и чуждия опит да зачитаме труда и авторското право на другия, да бъдем себе си, да се развиваме и да надграждаме?

Обзор на урока

В днешно време по – голямата част от хората в развитото общество използват активно интернет с цел работа, забавление, информация. Предоставеният достъп до чужди материали дава възможност на потребителите за ползване на чуждия опит, но и често води до злоупотреба с информацията.

През последните години нарастват случаите, в които се заимства от чужда работа или изцяло се копира. Това, така наречено пиратство се разпространява все повече и трудно може да се определи кой е авторът на информацията и кои са злоупотребилите с нея.

Все по-голяма скорост добива плагиатството сред учениците. В повечето случаи когато имат поставена задача за разработване на текст – есе, реферат или друг вид самостоятелна или домашна работа подрастващите ползват чужди текстове и ги представят за свои. Това води до поне два основни проблема:

- Неуважение на чуждия труд и нарушаване на авторското право;
- Подмяна на собствената позиция и гледна точка с тази, която се ползва за основа или директно се копира.

В процеса на работа ще бъдат представени два казуса, които учениците ще анализират и разиграт. В резултат ще изградят визия за това що е авторство и що е плагиатство, както и основа за развитие на собствената си личност и уникалност.

Цели на урока:

Учениците ще могат да:

- Разбират какво означава да бъдеш автор;
- Да ползват информация и чуждия опит без да нарушават нормативната уредба;

- Да изграждат и отстояват собствена позиция;

Начало на урока – 10 минути. Встъпителна част

Дискусия по следните въпроси:

- Какви са ползите и вредите от интернет пространството за собствената ви подготовка в училище и личностно развитие?
- Какво е да си автор и какво представляват авторските права и интелектуалната собственост?

Учениците споделят личния си опит и гледна точка. Дискусията завършва с изводи за огромните възможности, които ни предоставя интернет, но и за опасностите от невярна, погрешна или изкривена информация. Формулират определение за понятието „автор“ - като **създател** на произведение, изобретение и т.н. и „плагиатство“ - кражба на чужд литературен или научен труд, мисли, идеи и представянето им като свои.

Казуси – 30 минути.

Казус 1. Ученик предава проект за участие в Олимпиадата по гражданско образование. След извършена проверка се установява, че същият текст е достъпен в сайта rotagalo.com и вече е изтеглен 97 пъти. Ученикът не предоставя доказателства за своето авторство и е дисквалифицира. на училищен кръг.

Анализирайте случая от гледна точка на автора на проекта, който е "качил" своя проект в сайта и ученикът, който претендира, че с този изтеглен от публичното пространство проект, може да се яви на олимпиада!

В процеса на работа учениците изясняват правилата за участие в олимпиадата по гражданско образование и за ползването на сайта помагало, след което изграждат собствена позиция по казуса.

Представят позицията на училищната комисия, дисквалифицирала ученика и на самия ученик.

- Къде са нарушенията на ученика от гледна точка на комисията – проектът е публикуван в публичното пространство, няма доказателства за авторство и др.
- Възможни гледни точки на ученика – ученикът е автор, но проектът е качен в сайта от друг без знанието на ученика; качен е в сайта от самия ученик за да се възползва от възможностите на сайта и др.

Изказват аргументирано решение защо ученикът е дисквалифициран – нарушение на правилата, незачитане на авторското право ако ученикът е плагиатствал, а ако е автор не е защитил авторските си права и др.

Казус 2. Учител дава за домашна работа задача на ученици да разработят есе и да го изпратят в срок на електронна поща. От получените 25 писмени работи шест са буквално копирани от интернет; пет са сравнително слабо модифицирани и изменени; три са компилации от повече от две публикации, четири са ползвали за основа идеите и гледните точки на чужди публикации, но без да ги копират; а четири са разработени самостоятелно, но учениците са ползвали факти и данни от мрежата; а останалите три са написани без да е ползвана външна информация.

Анализирайте действията на различните групи ученици. Определете при кои групи има плагиатство и кои есета са авторски. Какви са ползите по отношение на личностното развитие на всяка група ученици.

Учениците дискутират и изказват мнения. Определят работата на първите три групи като некоректна и като плагиатство, а на останалите три групи като авторски.

Аргументират становище, че при първите три групи ползите са по-скоро отрицателни за личностното им развитие и биха способствали ако постъпката им остане ненаказана за изграждане негативни тенденции за изграждане на трайни навици за бъдещи плагиатства и незачитане на чуждата интелектуална собственост.

Определят работата на групата на четиримата ученици, които са ползвали за основа идеите и гледните точки на чужди публикации, но без да ги копират като по-скоро отрицателен ефект за развитието им поради безусловното приемане на чуждото мнение и липсата на собствена гледна точка и позиция.

По отношение на последните две групи ученици дебатиращите ги определят като безспорни автори, които съществено допринасят за изграждането си като личности, но аргументират становище, че последните би следвало да се възползват от чуждия опит и възможностите на интернет.

Заключителна част – 5 минути.

Учениците обобщават резултатите от работата си и ясно разграничават какво означава да бъдеш автор и какво плагиатство. Изказват становища как оптимално могат да се възползват от интернет и да ползват информация и чуждия опит без да нарушават нормативната уредба. Разбират смисъла и ползите да изграждат и отстояват собствена позиция за развитието си като свободни и демократични личности.